

Épp esti sétámat végeztem kedvenc ösvényemen, kimért léptekkel, nyugodt lélekkel. Mélyeket lélegeztem, így próbáltam kiüresíteni és megtisztítani lelkemet, ám ugyanakkor mosolyognom is kellett sikertelen próbálkozásaimon.

12 Krisna Baldév Vaid

EGY ESTE ÉHSÉG LEÁNYÁVAL

Az est még csak bontogatta hosszú haját. Az égbolt sárgászörösből játszó része percről percre halványodott, akár a mosoly az arcomon. Az út szétlapított kígyóként hevert előttem, én pedig,

mint egy hajléktalan öregember, egykedvűen tapostam rajta. És önmagamon. Még nem jutottam el addig a szikláig, amelyre, kissé elmerengve, minden este ki szoktam ülni, hogy elnézzem a mélyben meghúzódó kunyhók pislákoló fényeit, és hagyjam képzeletem szárnyaszegett galambként csapdosni körülöttük. Többször is előfordult már, hogy a sziklán állva kedvem támadt karomat kitérve a kunyhók kusza szövevényébe dobni magam. Igaz ugyan, hogy valahányszor egy magaslaton állok, mindig kedvem támad a mélybe dobni magam, de ez a gondolat hamar elillan, és testemből sem vált ki borzongást. El is neveztem halott gondolatnak. Nem szoktam a sziklánál tovább menni. A sétát kedvelő idős emberek általában kiválasztanak maguknak egy jelet, legyen az egy fa, egy kő, egy kanyar vagy akár egy gödör, amelynél nem mennek tovább, vagy épp ellenkezőleg, amelynél mindenképp tovább akarnak menni. Azon az estén sem mentem a sziklán túl, ám odaérve úgy tűnt, mintha már ülne ott valaki. Arról, hogy elinduljak feléje, szó sem lehetett. Ha messziről észreveszem, könnyűszerrel úrrá lehettem volna a helyzeten, de épp fejemet leszegve haladtam előre, és már a sziklához értem, amikor feltűnt nekem, hogy foglalt a helyem. Ám visszafordulni sem volt nagy kedvem. Úgy döntöttem, nem fogom tágra nyitott szemmel fürkészni a sziklán ülő elmosódott árnyékot. Talán nem is lett volna helyénvaló. Az agyamban állandóan éber érzékelő működik. Minden este sikertelenül próbálok kitépni magamból és messze hajítani, miközben egyre csak mosolygok. Nos, egy pillanatnyi habozás után elindultam a szikla felé. Gondoltam, teszek egy pár lépést előre, majd valami ürüggyel odafordítom a fejem, és megnézem, valóban ül-e ott valaki vagy sem, és aztán, mintha eszembe jutna valami, gyors léptekkel visszaindulok. Ám alig léptem kettőt a szikla felé, meggondoltam magam. Nem volt már kedvem sem visszafordulni, sem alaposabban megfigyelni a sziklát. Tettem még néhány lépést, majd felemeltem a fejem, meggyorsítottam léptemet, tekintetem kezdett ide-oda cikázni, és ezzel együtt, szinte észrevétlenül, a magam sanyargatását is abba hagytam. Újfajta mosoly ült az ajkamra. Úgy éreztem, mintha a sziklán túl egy más világ volna. Bár csodálkoztam rajta, nem tulajdonítottam

ennek túl nagy jelentőséget. Attól féltem, félni kezdek. A szél és a vérem egyaránt arra ösztökélt, hogy egy öreg katonatiszt vagy egy reformhinduista módjára mereven előrenézve, karomat határozottan lendítve továbbhaladjak. Koromhoz képest amúgy gyors a járásom, de esti sétatim alatt lassan lépdelek kedves, csendes ösvényemen, mert ilyenkor nem annyira 13 egészségem megőrzése a cél, hanem sokkal inkább az, hogy magamba szálljak. Meg az, hogy kiüresítsem lelkemet. Más dolog viszont, hogy ahelyett, hogy magamba szállnék, tiporni kezdem önmagam azt képzelvén, hogy ez a magamba fordulásra irányuló erőfeszítés elengedhetetlenül szükséges része. Nem beszélve arról, hogy a lelkem bár megnyugszik, ki nem üresedik.

Ám ez a lelkiállapot sem tartott túl sokáig. Egyszer csak az az érzésem támadt, hogy követ valaki. Gyakran van ilyen benyomásom. Különösen néptelen utcákon. Estidőben. Amikor vége felé jár a nap. Ettől az érzéstől megfagy a vérem, és hegyezni kezdem a fülem. Kedvem volna megfordulni és hátranézni, de nincs bátorságom hozzá. Általában ez az érzés kis idő múlva, egy epilepsziás rohamhoz hasonlóan, magától elmúlik. De amíg fogságában tart, egyre csak az jár az eszemben, hogy a mögöttem lépkedő kísértet egyszer csak lecsap rám, és azon nyomban kilehelem a lelkem. Igaz, ilyen még sosem nem fordult elő, de attól még nem lehet kizárni a lehetőségét annak, hogy valamikor bekövetkezhet. Testem azon az estén is fel volt készülve a halálos csapásra. Nem tudom, lassan vagy gyorsan haladtam-e? Csak hallottam, ahogy a léptek zaja mögöttem egyre erősödik. Legyűrtem régi félelmemet, hogy mihez kezdek akkor, ha megfordulok, és kiderül, hogy senki és semmi sincsen ott, és kíváncsiságtól hajtva hátrafordítottam a fejem. A hátam mögött egy mezítlás ember vagy kísértet közeledett futva felém. Addig még soha sem tapasztaltam ahhoz foghatót, hogy egy szellem szalad utánam. Nyugtalanítani kezdett a gondolat, hogy zavaromban akaratom ellenére minden bizonnal futásnak eredtem. De nem, nem szaladtam. Ellenkezőleg, kezdtem már várni, hogy képzelődéseim véget érjenek. Amikor a testemet elönti a verejték, általában a hátam mögötti léptek zaja is megszűnik, és akkor már tudom, hogy vége a hallucinációnak. Ám azon az estén teljesen száraz volt az arcom, és a surranó léptek zaját is már egészen közelről hallottam. Már arra kezdtem gondolni, hogy talán ma tényleg szalad valaki utánam. És akkor egy huncut hang ütötte meg a fületem:

- Forduljon már meg, és nézzen rám!

Nem ijedtem meg. Egy kislány hangja volt. Hangjában biztatás volt, és huncutságában is volt valami édesség. Nyugtalanúságom egyszerre ellillant. Megálltam. Ő is megállt. Egy pár pillanatig még attól tartottam, hogy hátulról hirtelen elémbe ugrik, és elállja az utam. Biztos voltam benne, hogy ő az, aki

a sziklán ült. De amikor se nem jött közelebb, se nem szólt többet, akkor megértettem, hogy megmakacsolta magát, és amíg meg nem fordulok, és rá nem nézek, csendben fog maradni. Bár ez a döntése érett gondolkodásra vallott, korát tekintve mindenképp éretlen volt még. Nem is vettem zokon ma-

14 kacsságát.

Mosolygott. Fedetlen fővel, mezítlábasan állt. Térdéig érő, piszkos, kék ruhát viselt. Mocsoktól ragacsos haját piros szalag fogta össze. A mosolya is piros volt. De ajka száraz, arcán pedig maszatos csíkok húzódtak. Kezét tarkóján összekulcsolta. Nagyon vézna csuklója volt. És kicsi, hegyes melle. Nagy-nagy szeméből fény áradt. Annyira fényes volt a szeme, hogy meg voltam győződve, ettől a fénytől látszik olyan tisztán a sötétben is. Nyugtalanúságom teljesen elmúlt.

Kedvesen megkérdeztem:

- Hát te meg ki vagy?

Halkan bemutatkozott. Csodálkoztam is nevének hallatán, mosolygom is kellett, de ugyanakkor valami furcsa, megmagyarázhatatlan fájdalom kerített hatalmába. Éhség Tanyája! Miféle név ez? A lány nevetve ismételte szavaimat:

- Éhség Tanyája! Nahát, ilyen!

Úgy tetszett, mintha az est nevetett volna. Tévedtem, be kellett látnom. Vele együtt nevettem én is. Neki biztosan úgy tűnt, hogy az éjszaka nevet.

- Dehogyan Éhség Tanyája! Éhség Leánya! – mondta.

Abbahagyta a kacagást. Eltűnődtem. Kavarogtak a gondolatok a fejemben. De azt sem tartottam jónak, hogy túl sokáig szótlán maradjak.

Újra megszólaltam:

- Különleges név.

- Na és a megjelenésem nem különleges? – vágta rá gondolkodás nélkül.

Bámulatba ejtett. De bármennyire is talpraesett ez a lány, mégsem jó a sötétben, lakott területtől távol egyedül kóborolnia. Elhatároztam, hogy hazakísérem.

- Nem, a megjelenésed nem különleges – mondtam, csak hogy másra tereljem a szót.

- Én mindent tudok önről: hogy kicsoda, hol lakik, mivel foglalkozik... – válaszolta.

- Na, ne mondd! – vágta a szavába.

- Bizony Isten!

Bár nevetnem kellett, mégis mintha átcikázott volna az agyamon, hogy a lány veszélyes is lehet. De a gondolatot elhessegetve megkérdeztem tőle:

- És most mit keresel itt?

- Beszélni akarok önnel.

Egyszerre idegesíteni kezdett a nevetése. Arra gondoltam, hány éves is vagyok én tulajdonképpen. Bizonyára ugrat ez a lány. Szigorú tekintettel néztem rá, és szigorú hangon megkérdeztem:

- Hol laksz?
- Ott lent, a kunyhók közt.
- Akkor mit keresel itt fenn? – kérdeztem.

Fennállt a veszélye annak, hogy megismétli előbbi válaszát.

- Sétálgatok – mondta.

Éreztem, hogy előnt a méreg. Majd beláttam, semmi értelme bosszankodni. Adni kell valamit ennek a szerencsétlennek, és egyszerűen továbbállni.

- Mit akarsz? – kérdeztem.
- Semmit. – felelte.

És ekkor az a benyomásom támadt, hogy olyanformán sétálunk itt ketten, mintha a lányom volna. Erre megenyhültem. A szikla most üres volt. Ha nem jött volna utánam ez a lány, lehet, hogy túl messzire megyek, és nagyon későn fordulok vissza. Úgy tűnt, mintha egyenesen azért küldték volna ide ezt a lányt, hogy visszatérítsen utamból. Legszívesebben azt mondtam volna neki, hogy forduljon vissza, mert most tovább kell mennem. De tulajdonképpen semerre se kellett mennem. Nem is volt már rá különösebb kedvem. Gondoltam, egy másik este éppúgy ráérek. A sziklához értünk. Megálltam. Ő is megállt.

- Mit csináltál akkor, amikor a sziklán ültél? – kérdeztem.
- Önre vártam.
- Miért?
- Mert beszélni akarok önnel. – felelte.
- Hát akkor beszélj! – mondtam.
- Ülünk ki előbb a sziklára.

A sziklán üldögélve újra kedvem támadt a mélyben pislákoló kunyhók közé dojni magam. A lány mintha kitalálta volna a gondolatomat. Szorosan mellém ült, és nagy, ragyogó szemével egyre csak engem fürkészett. Épp csak örült ne legyen! Éhség Leánya! Biztosan ő adta magának ezt a nevet. Kacagnom kellett, ha a nevére gondoltam. Hangja olyan, mint a filmbeli királykisasszonyoké. Egész biztos, gyakran néz filmet a tévében. Minden viskóban van színes tévé. No meg hűtő. Lehet, hogy még videó is. Abbahagytam a képzelődést. Sokkal valószínűbb, hogy énekelve koldul. Nem, biztos, hogy nem koldul. Mindkét térde le van horzsolva. Olyan vékony a nyaka, hogy egy egészen kicsi kéz is átérhetné. A szeme talán az éhségtől olyan feltűnően ragyogó. Szerettem volna kezemmel a fejét megsimogatni, megigazítani a szalagot a hajában, és megkérdezni, hány napja éhezik.

Szakadatlanul engem figyelt.

- Szoktál-e tévét nézni? – kérdeztem.

- Néha-néha. – felelte.

- Van otthon?

- Nincs. – felelte.

16

A kérdésemet teljesen elhibázottnak találtam. Írók szoktak ilyen kérdéseket adni azoknak a szereplőknek a szájába, akik csak a társalgás kedvéért járnak utcalányokhoz. Elhatároztam, nem teszek fel több kérdést. Fogalmam sincs, mit akar ő tőlem kérdezni. Mindent tud rólam. Biztosan azt is tudja, milyen gondokkal küszködöm manapság. Elég, ha eszembe jutnak, máris könny szökik a szemembe. Lehet is fogalma azokról ennek a szerencsétlennek! Éhség Leánya! Méghogy egy tündér! Ha gyermekkoromban nem jelent meg tündér előttem, öregkoromban ugyanvalóst nem fog.

Már rég hajtat bontott az est. Számtalan apró fényes pont ütött rést az égen. A sápadtvörös fény kihalt. Mindent betöltött a sötétség susogása. Úgy ültem ott, mint egy eltévedt öreg király, aki egy rőzsegyűjtő lány tündérmeséjét hallgatja. Éhség Leányának egyre csak ragyogott a szeme. Meztelen lábai, mint két alvó madár, mintha nem is tartoznának csenevész testéhez.

- Mondjon valamit, Éhség Leánya! – szoltam hozzá.

- Várjunk, míg sűrűbb lesz a sötétség. Hová siet annyira? Amúgy is egyedül van mostanában.

Kezdt gyanússá válni a dolog. Kémkedik utánam, semmi kétség.

- Igaz, hogy egyedül vagyok – mondtam –, de akkor is haza kell mennem.

Rögtön meg is bántam, hogy ezt válaszoltam. Szégyenlettem, hogy hazamenekülnék.

- Nem jött még el esti rituáléjának ideje. – mondta.

Ez tényleg mindennel tisztában van. Bizonyára ismer valakit a házamnál dolgozók közül, aki szintén azokban a viskókban lakik. Hirtelen nagy kedvem támadt lemenni vele együtt a nyomornegyedbe. De úgy döntöttem, jobb, ha nem szólok semmit. Még megijed. És ha tényleg odamennék, mihez kezdenének? Képelem, mi várna ott. Szemétkben az én házam környéke sem szűkölködik. Ebből a szempontból országunkat az elsők között tartják számon. Kosz és szemétk szempontjából alig van különbség szegény és gazdag vidék között.

- Az esti rituáléknak valóban nem érkezett el az ideje. – feleltem – Néhanapján ki is szoktam hagyni.

- Igazán? – kérdezte.

- Becsszóra – válaszoltam.

Egyszerre tört fel belőlünk a nevetés. Kisvártatva újra megszólalt:

- Szeretem, ahogyan nevet.

Ilyen bókra nem voltam felkészülve. Zavarba jöttem. Mondani szerettem volna valamit, de csak hallgattam.

- Ön minden este a mélyben pislákoló kunyhókat nézi – mondta egy idő után.

Mindjárt még azt is elmondja, hogy közben azon gondolkodom, jó volna magam a kunyhók közé dobnom. 17

- A ti kunyhótokból látszik ez a szikla? – kérdeztem.

Nem válaszolt azonnal. Majd huncutul így szólt:

- Az egész világ látszik az én kunyhómból.

Magam sem tudom miért, de megborzongtam. Nem számítottam ilyen magasröptű válaszra.

- Miért ment ma távolabb a szokásosnál? – kérdezte.

- Mert nem volt üres a helyem.

- Engem látott ott.

- Ha téged nem is láttalak, azt jól láttam, hogy nem üres a helyem.

- Pedig a helye igenis üres volt. Pont ugyanott ültem, ahol most.

- Én az egész sziklát a saját helyemnek tekintem. – feleltem.

Gondoltam, elkacagja magát, vagy engem nevettet meg valamivel, de úgy tűnt, saját gondolataiba merült.

Soha eddig nem nyílt alkalmam arra, hogy ilyen helyzetben, egy sziklán üldögélve ismeretlen, gyors észjárású kislánnyal beszélgethessek. Ki tudja, mit akar nekem mondani? Miért szégyenlősködik? Segítenem kellene neki valahogy. Mondanom kellene valamit, amivel megkönnyíthetném neki, hogy belekezdjen mondandójába. Lehet, hogy beteg valaki otthon náluk. Vagy valami más szerencsétlenség érhetette őket. Hirtelen úgy éreztem, találgatásaim rosszindulattól bűzlenek. Hogy elhessegessem ezt a kellemetlen érzést, megkérdeztem:

- Jársz iskolába?

- Jártam, de már nem.

- Miért hagytad ott? – kérdeztem

- Mert nem tetszett. – felelte.

- Miért?

- Semmi olyant nem tanítottak, amit már ne tudtam volna. Nagyon gyorsan vág az eszem.

Nevetnem kellett, annyira felnőttesen viselkedett. Ő nem nevetett.

- Nem hisz nekem. – mondta.

Összerezentem. Ezzel a gyengémel is tisztában van!

Összeszedtem magam, és megkérdeztem:

- Mit nem hiszek?

Attól tartottam, azt fogja mondani, hogy egyáltalán nem hiszek semmit abból, amit mond. De az irántam való tiszteletből csak ezt válaszolta:

- Hát azt, amit mondtam.

18 Megkönnyebbülten fellélegeztem, és nyájasan így szóltam hozzá:

- Ha mégis hinnék neked...

Szavamba vágott:

- El lenne ámulva?

Bármi is ment végbe bennem szavai hallatán, úgy éreztem, nem lehet egyszerűen ámulatnak nevezni, de nem akartam az egészbe túlságosan belebonyolódni. Csak ültem szótlánul. Szavai olyan örömmel töltöttek el, amelyhez foghatót bánatos, bajban levő regényhősök éreznek, amikor tiszta, életvidám, bár korát tekintve éretlen, de annál érettebb gondolkodású szereplővel társalognak. Legszívesebben arra kértem volna, találkozzunk minden nap ennél a sziklánál, sétáljunk egy darabig, majd pont ugyanide leülve ehhez hasonló magvas gondolatokat osszon meg velem. De semmit se mondtam. Nehezemre esett megszólalni. Attól tartottam, még megijed, esetleg tesz egy megjegyzést vagy valami olyant kérdez, amitől elmegy a jó kedvem. Legjobbnek láttam, ha természetesen viselkedem, keveset beszélek, és csak figyelek rá. Elég egy rossz szó, egy elhibázott kérdés vagy mozdulat, és megváltozhat az egész helyzet. De egy idő után a gondolatokba való merülés sem hat igazán természetesnek. Kutyaszorítóban voltam, ő meg teljesen felszabadultan viselkedett. Vidáman leült. Akár egy királykisasszony. A nevére gondoltam, és újra nevetethetnékem támadt. Egész biztos, nem a szülei adták. Ő maga nevezte el így magát. Gondoltam, érdeklődöm a szülei felől, de aztán mégsem tartottam helyesnek erről kérdezősködni. Mihez kezdjek, ha azt találná mondani, hogy nincsenek szülei? Egyszerre hamisnak tűnt ez a tépelődés. Bosszantani kezdtek borús gondolataim. Besötétedett. Az utca teljesen kivilágítatlan volt. Az égen, a csillagoktól különválva, meg-megállt egy sárga patkó. Égség Leánya nagy szemé egyre csak csillogott. Az éhező kislányoknak van ekkora szemük. Lehet, hogy reggel óta nem evett semmit a szerencsétlen. Csuklója mintha fekete üvegből volna, de két lába életerős madarakhoz, vagy inkább szárnyakhoz hasonlított. Gondolataim összekuszálódtak.

Hangja hirtelen megtörte a csendet:

- A napokban egy történet írásához fogott. Hogy halad vele?

Ámulatom beleolvadt az est sötétjébe. Több lehetséges, balsejtelemtől sem mentes magyarázat fogalmazódott meg bennem. Mondtam neki, üljön le, és miután sikerült annyira összeszednem magam, hogy magabiztos hangon megszólalhassak, azt válaszoltam:

- Nem megy úgy, ahogy kellene.

Lehet, hogy most kezdett arról beszélni, amiről szeretett volna.

- Tudom. – mondta.

- Mit?

- Nem akar összejönni önnek az a történet.

- Honnan tudod? – kérdeztem.

- A háza mögötti udvaron van egy szemétdomb, oda járok gyűjtögetni. Az utóbbi időben összetépett és összegyűrt papírkupacokat találtam ott. Tehát szemétyűjtögető szegény. Belerévedtem a sötétségbe.

- Azt is pontosan tudom, mikor megy önnek jól a dolga, és mikor nem.

- Azt meg honnan tudod?

- A kidobott üres üvegekből.

Kitört belőlem a nevetés. A sötétségbe belemerült ember nevetése. Egy ideig bolyongott a sötétben, majd elhalt. Hangtalan nevetés volt, de nem kizárt, hogy hallotta Éhség Leánya. Ő is nevetni kezdett. Hangja és nevetése holdvilágként hatolt át a sötétben.

- Na és hogy megy a dolgom manapság?

- Egyáltalán nem jól; épp ezért akartam önnel találkozni.

- De miért pont itt, és nem otthon nálam? Hisz egész nap otthon ülök.

- Tudom, de ha otthon kerestem volna fel, koldusnak nézett volna. Nem vett volna komolyan, jóformán helyel sem kínált volna. Ön büdösnek érez engem, és otthon bizalmatlan lett volna velem szemben. De itt a sötétben, ezen a sziklán, egyenlő félként ülünk egymással szemben. Korban kétségtelenül sokkal fiatalabb vagyok önnél; a lánya vagy unokája lehetnék, de nem érzem magamban az ezzel járó tiszteletet. És aztán hagyja is minket beszélgetni az ön Gogó nevű csonkafarkú kuttyája! Elég, ha távolról szagot fog, rögtön eszét veszti! Még a szemetet sem hagyja nyugodtan összeszedni – az ön lapjait is csak éjszaka tudom összegyűjteni.

Szemétről, búzról és Gogóról beszélt, mégis úgy tűnt, mintha tündérmesét hallgatnék. Kedvem lett volna szememet lehunyva végigfeküdni a sziklán, és azt mondani neki, meséljen tovább a szemétről. De nem tartottam helyénvalónak. Zavarban voltam. Hogy is nem vettem őt eddig észre a házam mögötti szemétdombon? Szégyenlettem magam arra gondolva, hogy minden bizonnyal láttam már őt. Csak nem ismertem fel. Minden nap legalább kétszer elmegyek a szemétdomb mellett. Magam előtt láttam a szemétben turkáló lányokat, asszonyokat a mellettük görnyedő öregasszonyokkal, felidéztem, hogyan rángatja Gogó a láncát, és miként utasítom csendre, miközben magamba szívom a szemét nyersességét. Emlékezetembe tódult zátonyra futott történetem, és vele együtt egész zátonyra futott életem. Napközben Gogó gyakran kiszalad a nyitott hátsó kapun. Nemezszer utánaszaladok, miközben arra

gondolok, az emberek mögöttem bizonyára csodálkoznak, honnan ez a fűrgesség az öregben. Biztosan nincs más dolga - gondolják. Valahányszor ránézek, a ház mögötti szemétkupac úgy tárul elém mint egy halom kidobott valóság. Éhség Leánya bizonyára többször látott engem. Nekem is
20 látnom kellett már őt, mégsem ismertem fel. Hogy nem akadt meg a szemem egy ilyen nagy szemű, piros szalagot viselő igazi királylánynon? Haragudtam is magamra, restelkedtem is figyelmetlenségem miatt.

- Bocsáss meg – szerettem volna mondani, de valahogy nem jött szó a számra.

Egyszer csak megint hallom a hangját:

- Önnel csak ebben a sötétben és csak ezen a sziklán ülve lehet így elbeszélgetni. Mikor látom, hogy a mélyben pislákoló távoli kunyhókat bámulja, és azzal a gondolattal játszik, hogy közējük dobja magát, és miközben ezzel a gondolattal játszik, azt találgatja, hogy én...

Akaratom ellenére idegen hang tört fel a torkomból - minden bizonynyal valamiféle szót is tartalmazott, ami nevetésre fakasztotta Éhség Leányát. Nevetését visszafojtva így szólt:

- Miért csodálkozik? Ha önnek eszébe juthat az, hogy erről a szikláról a kunyhók közé dobja magát, miért ne fordulhatna meg ugyanez az én fejemben is? Elismerem, hogy ön az író, ön az idősebb, hogy belefásult már mindenbe, de ez még nem jelenti azt, hogy ha egy gondolat felötlik az ön fejében, másnak ugyanaz nem juthat eszébe. Az is megeshet, hogy a szikla rejt magában valamiféle szépséget, mely ilyen gondolatokra késztet, mert egyébként sem az én, sem az ön agyában ehhez hasonló képtelenségek nem születnének. És azok a kunyhók is. És ez a sötétség is.

Ki tudja, mit akart ezzel mondani? Szótlanul néztem a hang irányába. Egyszerre milyen nagyosan viselkedik ez a kicsi lány! Az égvilágán mindent tud. Milyen ártatlansággal mondja pici szája ezeket a nagy-nagy szavakat. És mindabban, amit mond, saját gondolatmenetemet véltem felfedezni. Akár annak pontos másaként is tekinthettem. Honnan szerezte meg a tudást, amivel beleláthat a gondolataimba? A szemétből? És miért álcázza magát? Sötét kérdések kavargtak gondolataimban. Éhség Leánya szeme csillagként ragyogott a sötétben. Kedvem lett volna kezemet kinyújtva megérinteni. Abban a pillanatban meg voltam győződve arról, hogy semmi olyant nem mondhatnék vagy tehetnék, amin meglepődne. Különös egy lány! Különlegessége nem társadalmi helyzetéből, nem életkorából, sem származásából vagy ruhájából fakadt. Még azt is készségesen elfogadtam volna, hogy tulajdonképpen nem is egy lány, hanem valamiféle lány alakban testet öltött tünemény. Hogy kétségeimet eloszlassam, megkérdeztem:

- Tényleg szemétyűjtögetéssel foglalkozol?

- Hát mi mással foglalkozhatnék? – felelte – Szegény vagyok és tanulatlan, szemégyűjtőgetésen kívül mi máshoz kezdhetnék? Az egész családom azzal foglalkozik. Akár Szemét Úrnője is lehetne a nevem. A kunyhók népe ezen a néven ismeri az anyámat. Ő nagyon neheztelt érte, de én nem. Piszkos munka, igaz, de egyáltalán nem nehéz. Egyébként is, én ebben 21 szakértő vagyok. Talán a város legrátermettebb Szemét Úrnője vagyok. Elég nekem egy pillantás, és máris tudom, mit érdemes felvenni, és mit nem. Én nem turkállok kézzel-lábbal a szemétben, mint mások. És néha nagyon érdekes dolgokat találok. A kunyhóknak egy igazi kis múzeum. Játékban nálunk soha nem volt hiány. Élelemben, ruhában sem. Ezt a hajszalagot és ezt a ruhát is az ön háza mögötti szemétdombon találtam. Ne nézze, hogy meztelen a lábam. Szeretek mezítláb járni. Több pár kisebb-nagyobb cipőm van, de amíg tüske vagy kavics nem megy a talpamba, nem vi-selem őket. Manapság annyi jövedelemhez jutnak törvénytelenül az emberek, hogy nyugodt lélekkel kidobnak minden kacatot. Anyám mondogatta, hogy hálát adhatunk a városvezetőknek azért, mert nem gyűjtik össze a szemetet. Minden kikerül abból, amire az embernek szüksége van. Előbb-utóbb. Csak kitartás kell hozzá. A hozományom egy részét is a szemétből szedte össze anyám. Gyakran mondta nekem: „Meglátod, kislányom, olyan hozományod lesz, hogy az úri házakban lakók is elámulnak, ha meglátják.” Csak azt akarom mondani, hogy ennek a mesterségnek igenis megvan a maga világa. Ön nem ismeri ezt a világot, ezért bizonyára szálnalmat érez irántunk. Igaz, hogy nagyon rossz a szemégyűjtőgetők helyzete, de épp ezen munka révén rengeteg mindent összegyűjtenek. Még ha ön el is ítéli a szemégyűjtőgetést, én ezt a munkát egyenesen művészetnek tekintem. Ön ír, én pedig a szemétben keresgélek. Elég, ha csak rágondolok a szemétre, máris ösz-szefut a nyál a számban. Önnek már bizonyára hányingere van.

Legszívesebben befogtam volna kezemmel a száját. De nem tettem. Nem volna helyénvaló, gondoltam. Nem volt hányingerem – sírni szerettem volna. Ha nem sötétben ültünk volna, nagy bajban lettem volna. Milyen kedves kislány, és kénytelen kidobott ételmaradékokat enni. És még hány hozzá hasonló kedves kislálynak kell ugyanígy maradékokon élnie? Sírnom is kellett, resteltem is magam, dühös is voltam. Az egész életem, az, hogy írok és gondolkodom, mind nyomorúságosnak tűnt számomra. De egy pillanatra sem felejthettem el, hogy ezért a tündéri, édes kislányért semmit sem tehetek, és így szabadulást sem nyerek nyomorult tevékenységem alól. Erőt vett rajtam a türelmetlenség. Lelkem mélyén legszívesebben felálltam volna, hogy futásnak eredhessek hazafelé, és biztonságos helyre meneküljek. Éhség Leánya minden bizonnyal észrevette vívódásomat és gyengeségemet.

Ártatlan hangon megszólalt:

- Ön kérdezett engem, én meg válaszoltam, de úgy tűnik, túl sokat beszéltem. Önnek keményszívűnek kellene lennie, elegendő eltökéltséggel arra, hogy mindent megnézzon és meghallgasson, hisz elvégre ön író.

22 Napközben többször is figyelni a háza mögötti szemétdombot, egész biztos, hogy engem is látott már. Én önt már többször láttam azzal a levágott farkú kutyával, és akkor is, amikor megáll amellett a hétrét görnyedt anyóka mellett nézve, hogy eszi a kidobott maradékot. Az ön szemete rendkívül szórakoztató, sok érdekes dolgot lehet ott találni. Nagyon érdekesek a papírok. Azokat az összegyűrt és széttépett lapokat nem adom el, hanem hazaviszem, összeillesztem a darabokat, és elolvasom. Néha egy-egy darab anynyira apró, hogy minden igyekezetem ellenére sem tudom összeilleszteni a többivel, mások pedig olyan üresek, hogy nem is érdemes foglalkozni velük. Viszont akad jó néhány olyan is, különösen azok, amelyek csak gyűrtek, hogy minden nehézség nélkül ki lehet simítani, és el lehet olvasni őket. Azokon rendszerint olyan dolgokat ír, amelyekből arra a következtetésre jutottam, hogy önnek sem a dolgai nem mennek jól, sem azzal a történetével nem halad, amelyiknek mostanában talán az Éhség címet adta.

Nem voltam abban a helyzetben, hogy elcsodálkozhassam vagy elgondolkozhassam a hallottakon, sem abban, hogy örülhessek, milyen odaadón gondozzák eldobott, összegyűrt és széttépett papírjaimat. Egyszerre kitört belőlem, amit már rég mondani szerettem volna.

- Nem tudom elhinni, – mondtam neki – hogy tényleg szemétygyűjtőgető vagy. Azt sem hiszem, hogy kidobott ételmaradékokon élsz. Hogy kidobott, összegyűrt és széttépett papírjaimat összeillesztgetve találgatásokba bocsátkozol rólam és a munkáimról, szintén nem bírom elhinni. Azt sem hiszem, hogy ott laksz lenn a kunyhók közt, és azt sem, hogy Éhség Leányának hívnak. Azt is képtelen vagyok elhinni, hogy itt ülsz mellettem. Ez a beszéd, ez a stílus, ez a gyors észjárás, ez az irónia, ez a modor, ez a hang, ez a nevetés, ez az önbizalom és ezek a szemek hogy is lehetnének egy rongyos, piszkos szemétygyűjtőgető lányéi? Tán a szemétből szedted össze mindezt? Vagy a nyomornegyedben? Egy szemétygyűjtőgetésből élő családban? Alig hinném! Őszintén válaszolj: ki vagy te tulajdonképpen?

Remegett a testem és a hangom. Eddig csak tréfának vettem az egészet. Nem is tréfának, tulajdonképpen természetesnek tűnt. Nem is természetesnek tűnt, hanem inkább gyanakvó csodálkozással kevert kíváncsisággal viszonyultam mindehhez. De amikor azt állította, hogy kidobott ételmaradékokon él, és hogy összegyűjtőgeti, majd elolvassa a kidobott, összegyűrt és széttépett papírjaimat, kihozott a béketűrésemből. És most megragadta mindkét kezemet. Apró, kérges kezecskéjében lágy, remegő kezem sebzett madárként vergődött.

- De van ennek valami jelentősége? – kérdezte. - Ha nem hiszi, hát ne higgye, de attól még nem kell ilyen feldúlnak lennie! Ön író, világot látott ember, mindenféle embertípust ismernie kellene, mint ahogy bizonyára ismer is; ha igazából nem is, képzeletben minden csodát megtapasztalt már, éppen ezért nem szabadna olyan helyzetnek adódnia, amely ilyen ál- 23
 lapotba hozza. Még ha nem is igaz, mi értelme így felidegesedni? Kire haragszik? Rám? Éhség Leányára? Akkor tessék, nevezzen ezután Éhség Tanyájának. És most mosolyogjon! Vegyen mély lélegzetet. Még egyszer. Még egyszer. Látja, már nem remeg annyira. A művész maga is varázsló. Éppen ezért nem volna szabad gyanakvóvá válnia, ha csodával szembesül. Ha jól tudom, mostanában ön egyedül van. Biztosan egész nap az asztal fölél görnyed, vállát fájtatja, keveset eszik, de annál többet iszik; talán épp ezért zaklatta fel ennyire magát. És azzal a történettel sem halad rendesen, én viszont segíteni tudok önnek. Épp ezért ma önnel...

És csak beszélt tovább, én pedig bánkódtam azon, amit mondtam. Szavaiban, a keze érintésében varázserő rejtett, azzal próbálta megtörni bizalmatlanságom. Szavaiból, érintéséből erőt merítettem. Lelkem mélyén arra vágytam, hogy vele együtt a mélyben meghúzódó kunyhók pislákoló, fényszötte hálójába dobjam magam. Lassan-lassan kezdtem összeszedni magam, de gyanakvásomtól csak nem szabadultam. Próbáltam megértetni magammal, hogy akár tündér, akár kísértet ez a lány, én ezen semmiképp sem háboroghatok. Akár elhiszem, amit mond, akár nem, hatása alatt állok, és ezt a hatást magamba kell fogadnom, nem pedig elzárkóznom előle. Őt hallgatva mindezt végig gondoltam, és majdnem teljesen megbékéltem magammal.

- Uralkodnom kellett volna magamon. – mondtam.

- Ugyan, semmi gond. – válaszolta.

Aztán elengedte a kezemet. Gyönyörű kis keze a kezemben nyugodott. Egy ideig mindketten csendben maradtunk. Én az ő nagy szemét fürkésztem, ő pedig az én apró szememet.

Egyszer csak nekem szegezte a kérdést:

- Tulajdonképpen mit nem tud ön elhinni?

Váratlanul ért ez a kérdés. Kis idővel ezelőtt ugyanezt kérdezte. Akkor úgy éreztem, leszűkítette a kérdést. Ezúttal a kérdés végtelenül tágnak tűnt. A válasz egész életemmel szorosan egybefonódott. Ám ezt a fonatot ott, akkor, mellette ülvé lehetetlen volt kibontanom. Hallgattam. Reméltem, tapintatosságából nem fogja megismételni a kérdést. Nem csalódtam benne. Attól féltem, még megtöröm az est varázsát. Hogy elűzzem ezt a gondolatot, megkérdeztem:

- Hány éves vagy?

- Tizenkét-tizenhárom éves. És ön?
- Hatvanegy-hatvankettő.
- A járása olyan, mint egy tizenhat évesé. – mondta.

Elmosolyodtam. Még ezt a gyenge pontomat is ismerte.

24

Majd így szólt:

- Nos, jól van. Ha szavát adja, hogy nem jön indulatba, tovább

beszélék.

- Szavamat adom – feleltem.
- Ami a történetet illeti, miért olyan nehéz azt megírni?

Mondanom sem kell, ez a kérdés is váratlanul ért. Legszívesebben azt válaszoltam volna, hogy minden történet megírása nehézséggel jár, de épp ebben rejlik az igazi kihívás; nincs az a vérbeli művész, akinek nem kell nehézségekkel megküzdnie, stb., stb. Ha valaki más is hallgatja beszélgetésünket, lehet, hogy ilyenformán vágtam volna ki magam. De mellettem Éhség Leánya ült, a szemégyűjtőgető, eldobott jegyzeteim odaadó megőrzője és tanulmányozója, társam az esti sétában. Ezért így válaszoltam:

- Valójában nem is tudom, nem is akarom tudni, és nem is akarok erről beszélni. Attól félek, dugába dől az egész történet, és nem találsz több összegyűrt és széttépett papírfecnit a szemétkben.

- Akkor ne beszéljen róla. – felelte – Szenvedélyemmé vált kibontogatni és összeilleszteni a papírdarabkákat. Egyre nagyobb halom van belőlük a kunyhómban. Ha volna anyám, nem volna egyszerű.

- Mi történt az anyáddal? – kérdeztem.
- Meghalt – mondta.
- Hogyan?
- Kolerában.

Nem volt szívem az apja felől érdeklődni. De mintha ráérezett volna fel nem tett kérdésekre.

- Apám sincs. – mondta – Legalábbis nem tudom, ki ő, és hol van. Soha nem beszélt róla az anyám. A telepünkön bitangnak csúfoltak engem. Én meg szitkokat szórtam rájuk. Ettől még inkább csúfoltak. Mostanra már megjött az eszem. Csak hallgatok. Egy nap anyámat láttam álmomban. Ő volt az, aki megértette velem, másképp lassan belebolondultam volna. Mostanra nagyjából felhagytak azzal, hogy csúfoljanak. Azt mondják, már nem szórakoztatja őket. Mit meg nem tesz az emberegységek kis szórakozásért!

Utolsó mondatába mintha egész világot átfogó, határtalan bölcseséget sűrített volna. Bizonyára megérezte, hogy megint rossz kedvemben vagyok, ezért szólt hozzám újból, incselkedő hangon:

- Én is szeretek írni.

Nem lepődtem meg. Csöndben maradtam.

- Most biztos azt akarja válaszolni, hogy ki nem szeret írni?

Magam sem tudtam, mit akarok válaszolni. Hogy kievickéljek gondolataim sötét gödréből, megkérdeztem:

- Miket szoktál írni?

- Egyelőre csak papírt és tapasztalatot gyűjtök.

A tapasztalat szó, ahogy az ő szájából hangzott, szentjánosbogár-fényben csillant fel gondolataim sötétjében. Úgy éreztem, egy elbűvölő, ragyogó teremtes ül mellettem, és édesen enyeleg velem. Újra könnyűnek, jókedvtől sugárzónak éreztem magam. Gondoltam, elvihetném magammal a házamba, ételt vehetnék elő, és ehetnénk együtt. De csak miután kezét mosatok vele. Nem is, inkább arra fogom kérni, hogy gyorsan fürödjön meg. Ráadom egyik ingemet és nadrágomat. A saját ruháját meg kidobatom a szemébe. De a piros szalagot megtartom. Kosztól megtisztult teste virulni fog, akár egy virág. Beíratom valami jó iskolába...

Gondolataim messze szálltak. Képtelen voltam gátat vetni csapongásainak. Restelni kezdtem, milyen érzélgős ábrándozásokba merültem. Attól tartottam, Éhség Leánya egyszer csak megkérdi, milyen számárságokon gondolkodom. De valami egészen mást mondott.

Nagyon felnőttesen beszélt:

- Lehet, hogy nem hiszi, de én tudok önnek segíteni.

Felriadtam. Gyorsan összeszedtem gondolataimat. Éhség Leánya válaszra várva áthatóan nézett rám.

- Akár hiszek neked, akár nem, elfogadom a segítséged.

Éhség Leánya felállt. Megigazította kék ruháját, nyújtózkodott néhányat, majd mosolyogva így szólt:

- Akkor most lejön velem a telepre, hogy pár napig a kunyhómban lakjon. Leveti ezeket a ruhákat; helyettük rongyos, mocskos ruhákat fog viselni. A sikátorban a szenny csatorna mellett fog aludni, és elfelejti a házat, ahol most lakik. Úgy fog élni, mint azokban a napokban, amikor fiatal volt, az éhezés szélén állt, és arról álmodott, hátha sikerül valamivel elütni étvágyát. Ételmaradékokon fog élni, erőt kell vennie magán, nehogy visszaokádja; meglátja, képzeletének határa ki fog tágulni...

Hosszan beszélt, én meg lehajtott fejjel, csendben hallgattam. Mintha az égből szálltak volna alá, úgy jutottak hozzám a szavai. Kész voltam kimondani, hogy elfogadok minden feltételt, de nem jött szó a számra.

Hirtelen elhallgatott. Felemeltem a fejem. Mosolygott. Láta, hogy kétségek közt vergődöm.

- Nem kell most azonnal döntenie. – mondta – Egy éjjel álmában meglátogatom. Addig hagyja, hogy az ajánlatom által felkavart gondolatai leüledjenek.

Azzal könnyedén leugrott a szikláról, és vidáman szökdelve leszaladt a mélyben pisláloló kunyhók közé. Egy darabig még elüldögéltem, majd felálltam, és hazafelé vettem utam.

26 Jó néhány nap telt el azóta. Én meg egyre csak azt az éjjelt várom, amikor álmomban ellátogat hozzám Éhség Leánya, és választ adhatok neki.

(Fordította: Kémenes Árpád)

